OTSUSED

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2022/1376,

26. juuli 2022,

milles käsitletakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL artikli 34 kohaldatavust elektrienergia tootmisele ja hulgimüügile Taanis

(teatavaks tehtud numbri C(2022) 5046 all)

(Ainult taanikeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ, ([1]) eriti selle artikli 35 lõiget 3,

olles konsulteerinud riigihankelepingute nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

1. **ASJAOLUD**

1.1. *TAOTLUS*

(1) 24. septembril 2021 esitas Taani konkurentsi- ja tarbijaamet (edaspidi „taotleja“) komisjonile direktiivi 2014/25/EL artikli 35 lõike 1 kohase taotluse (edaspidi „taotlus“). Taotlus on kooskõlas komisjoni rakendusotsuse (EL) 2016/1804 artikli 1 lõikega 1 ([2]).

(2) Taotlus puudutab tavapärastest ja taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmist ja hulgimüüki Taanis.

(3) Taotlus ei hõlma aga järgmist:

— väljaspool hankeid avamere- ja maismaatuulikutega toodetud elektrienergia;

— 21. veebruarist 2008 kuni 31. detsembrini 2013 või hiljem võrku ühendatud tuulikutega toodetud elektrienergia, välja arvatud omatarbimiseks kasutatava paigaldisega ühendatud tuulikud ja avameretuulikud (taastuvenergia edendamise seaduse §-s 41 käsitletav omatarbimiseks kasutatava paigaldisega toodetud elektrienergia ja selle seaduse § 35 b kohased avameretuulikud on taotlusest välja jäetud ja järelikult kehtivad nende suhtes endiselt direktiivi 2014/25/EL normid);

— elektrienergia, mis on toodetud hiljemalt 20. veebruaril 2008 võrku ühendatud tuulikutega, välja arvatud tuuleturbiinid, mille suhtes kehtib hinnalisa vastavalt taastuvenergia edendamise seaduse paragrahvidele 39–41;

([1]) ELT L 94, 28.3.2014, lk 243.

([2]) Komisjoni 10. oktoobri 2016. aasta rakendusotsus (EL) 2016/1804, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL (milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid) artiklite 34 ja 35 kohaldamise üksikasjalikke eeskirju (ELT L 275, 12.10.2016, lk 39).

— hiljemalt 31. detsembril 2002 võrku ühendatud tuuleturbiinidega toodetud elektrienergia;

— uue tuuleturbiiniga toodetud elektrienergia, mille puhul kasutatakse tuuleturbiinide lammutamiseks väljastatud sertifikaate (täiendav hinnalisa); bioenergiast (biomass ja -gaas) toodetud elektrienergia;

— päikesepaneelidega ning laine- ja hüdroenergiast toodetud elekter;

— muude spetsiaalsete taastuvenergia käitiste toodetud elektrienergia (taastuvelektri edaspidise kasutamise laiendamise seisukohast tähtsatest taastuvatest energiaallikatest või selliste tehnoloogiate abil toodetud elektrienergia või muudest taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia);

— detsentraliseeritud soojus- ja elektrijaamades ning põletusrajatistes toodetud elektrienergia;

— teistes kaugküttega varustamiseks ette nähtud soojus- ja elektrijaamades toodetud elektrienergia;

— hiljemalt 21. märtsil 2012 võrku ühendatud tööstuselektrijaamades toodetud elektrienergia;

— abiteenused.

(4) Tavapärastest ja taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmine ja hulgimüük on direktiivi 2014/25/EL artikli 9 kohane elektrienergia tarnimisega seotud tegevus.

(5) Kuna direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõike 3 esimese lõigu kohaselt saab eeldada vaba juurdepääsu turule, peab komisjon kooskõlas nimetatud direktiivi IV lisa punkti 1 alapunktiga a võtma taotluse kohta vastu rakendusotsuse 90 tööpäeva jooksul.

(6) Vastavalt direktiivi 2014/25/EL IV lisa punkti 1 neljandale lõigule võib komisjon tähtaega pikendada erandi taotleja nõusolekul. Arvestades, et amet esitas lisateavet 4. märtsil 2022, tuleb komisjonil teha selle taotluse kohta otsus 31. juuliks 2022.

2. **ÕIGUSRAAMISTIK**

(7) Direktiivi 2014/25/EL kohaldatakse selliste lepingute sõlmimise suhtes, mis on seotud elektrienergia tarnimisega sellistesse püsivõrkudesse, mille eesmärk on pakkuda avalikkusele elektrienergia tootmise, transpordi või jaotamisega seotud teenust, välja arvatud juhul, kui tegevuse suhtes kehtib direktiivi artikli 34 kohane erand.

(8) Direktiivi 2014/25/EL artikli 34 kohaselt ei kohaldata seda direktiivi lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada tegevust, mille suhtes kõnealust direktiivi kohaldatakse, kui liikmesriigis, kus seda tegevust teostatakse, on see tegevus otseselt avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud. Otsest avatust konkurentsile hinnatakse objektiivsete kriteeriumide alusel, võttes arvesse asjaomase sektori konkreetseid omadusi ([3]). Kõnealust hindamist piiravad aga kohaldatavad lühikesed tähtajad ja asjaolu, et lähtuda tuleb komisjonile kättesaadavast teabest, mida ei saa täiendada aeganõudvamate meetoditega, sealhulgas eelkõige asjaomaste ettevõtjate avaliku küsitlemisega ([4]). Kuigi tegevuse otsese konkurentsile avatuse üle tuleb otsustada ELi toimimise lepingu konkurentsialaste sätetega kooskõlas olevate kriteeriumide alusel, ei pea need kriteeriumid olema täpselt samad nagu ELi konkurentsiõiguse normides osutatud kriteeriumid ([5]).

([3]) Direktiivi 2014/25/EL põhjendus 44.
([4]) Samas.
([5]) 27. aprilli 2016. aasta kohtuotsus T-463/14, Österreichische Post AG *vs.* komisjon, EU:T:2016:243, punkt 28 ja direktiivi 2014/25/EL põhjendus 44.

(9) Juurdepääsu ei peeta piiratuks, kui liikmesriik on rakendanud asjaomased liidu õigusaktid, millega konkreetne sektor või selle osa avatakse, ning kohaldab neid. Need õigusaktid on loetletud direktiivi 2014/25/EL III lisas. Elektrienergia tootmise ja hulgimüügi valdkonnas viidatakse nimetatud lisas direktiivile 2009/72/EÜ, mis tunnistati alates 1. jaanuarist 2021 kehtetuks direktiiviga (EL) 2019/944 ([6]). Taotleja sõnul on Taani direktiivi (EL) 2019/944 üle võtnud ([7]). Seega saab direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõike 3 kohaselt eeldada, et juurdepääs turule on vaba.

(10) Otsest avatust konkurentsile tuleb hinnata mitmesuguste näitajate põhjal, millest ükski ei pruugi eraldi võetuna määrav olla. Käesoleva otsusega seotud turu puhul on turuosad üks kriteerium, mida tuleks arvesse võtta koos muude kriteeriumidega, nagu naaberriikide tootjate avaldatav konkurentsisurve või pakkujate arv taastuvenergia tootmise võimsust hõlmavates hangetes.

(11) Käesoleva otsuse eesmärk on teha kindlaks, kas taotluses käsitletud teenused on turgudel, millele juurdepääs ei ole direktiivi 2014/25/EL artikli 34 tähenduses piiratud, avatud konkurentsile sellisel määral, et ka juhul, kui puudub direktiivis 2014/25/EL sätestatud üksikasjalikel hanke-eeskirjadel põhinev kord, on tagatud, et asjaomase tegevusega seotud riigihanked korraldatakse läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, tuginedes kriteeriumidele, mis võimaldavad ostjatel kindlaks teha kokkuvõttes majanduslikult kõige soodsama lahenduse.

3. **HINDAMINE**

(12) Käesolev otsus lähtub 2021. aasta septembris kehtinud õiguslikust ja tegelikust olukorrast, nagu seda on kirjeldatud taotleja esitatud teabes ja üldkättesaadavas teabes.

3.1. *PIIRAMATU JUURDEPÄÄS TURULE*

(13) Juurdepääsu turule ei peeta piiratuks, kui asjaomane liikmesriik on rakendanud asjakohased liidu õigusaktid, mis avavad asjaomase sektori või osa sellest konkurentsile, ning kohaldab neid. Taotleja sõnul on Taani Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 üle võtnud 29 riikliku meetme kaudu. Seda kinnitas Taani energiaamet ([8]). Seetõttu leiab komisjon, et *de jure* on turule vaba juurdepääsu tingimused täidetud.

(14) *De facto* vaba juurdepääsuga seoses viitab komisjon Taani elektrienergia tootmise turu liberaliseerimisel tehtud edusammudele alates selle avamisest konkurentsile 1999. aastal. Taani osalemine Nord Pooli elektribörsil ja ülekandevõimsuse arendamine on aidanud konkurentsisurvet märkimisväärselt suurendada. Taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmise ja eelkõige avamere tuuleparkide valdkonnas meelitavad Taani ametiasutuste korraldatavad hanked ligi aina suuremat arvu osalejaid.

(15) Komisjon järeldab, et turulepääsu peetakse käesoleva otsuse kohaldamisel Taani territooriumil *de jure* ja *de facto* vabaks.

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

([7]) See ei mõjuta komisjoni hinnangut kõnealuse direktiivi Taani õigusesse ülevõtmise kohta.

([8]) Vt taotluse lk 28.

3.2. *KONKURENTSIMÕJU HINDAMINE*

3.2.1. Tooteturu määratlus

(16) Komisjoni varasema ühinemispraktika ([9]) kohaselt on elektrienergia sektoris võimalik eristada järgmisi asjaomaseid tooteturge: i) tootmine ja hulgimüük; ii) ülekandmine; iii) jaotamine ning iv) jaemüük. Ehkki osa nendest turgudest saaks veelgi jagada, ei ole komisjonil olnud tavaks ([10]) eristada elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turgu, sest tootmine on üksnes väärtusahela esimene lüli ja toodetud elektrienergia turustatakse hulgimüügituru kaudu. Seda on Põhjamaade puhul ka üksikasjalikumalt kinnitatud ([11]).

(17) Lisaks on komisjon oma ühinemispraktikas leidnud, et Põhjamaade asjaomane tooteturg hõlmab nii kahepoolsete lepingute alusel kui ka Nord Pooli platvormil, nii Elspotil (järgmise päeva turg) kui ka Elbasel (päevasisene) müüdavat elektrienergiat ([12]).

(18) Taotleja leiab, et ettevõtjate energiaostulepingud peaksid kuuluma asjaomase turu alla. Tegemist on elektritootja ja kliendi (tavaliselt elektrienergia suurtarbija) vaheliste kahepoolsete lepingutega, mille alusel tarbija ostab elektrienergiat otse tootjalt. Äriühingud sõlmivad energiaostulepinguid nii tava- kui ka taastuvenergia tootjatega, konkureerides energiaostulepingute sõlmimises.

(19) Muude kahepoolsete tehingute korral peavad energiaostulepinguid sõlmivad kliendid oma tasakaalustamatuse haldamiseks sõlmima lepingu tasakaaluhalduriga. Tootmise tasakaalustamiseks peavad elektrienergia tootjad (näiteks avamere tuuleparkide omanikud) tagama elektrienergia toodangu vastavuse prognoositud toodangule reaalajas, st kohandama prognoositud toodangu tegeliku toodanguga. Seda kohustust ei mõjuta see, kuidas tootja otsustab toodetud elektrienergiat müüa, sealhulgas energiaostulepingute alusel.

(20) Seoses küsimusega, kas tavapäraselt toodetud elekter ja taastuvelekter kuuluvad samale tooteturule, on komisjon teinud tegelikust olukorrast lähtudes erinevaid järeldusi. Komisjon leidis, et tava- ja taastuvelektri tootmist Saksamaal ([13]) ja Itaalias ([14]) tuleks käsitada erinevate tooteturgudena.

(21) Samas Madalmaade ([15]) puhul leidis komisjon, et tavapärastest ja taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmine ja hulgimüük kuuluvad samale asjaomasele tooteturule. Põhjamaade puhul on komisjon oma ühinemispraktikas pidanud elektrienergia allikat tooteturu määratlemisel ebaoluliseks ([16]).

(22) Taotleja väidab, et olukord Taanis erineb eespool nimetatud otsuses viidatud Saksamaa ja Itaalia olukorrast ning on sarnane Madalmaade olukorraga. Taotleja esitas tabelid, milles kirjeldati Taani ning vastavalt Saksamaa, Itaalia ja Madalmaade juhtumite sarnasusi ja erinevusi. Taotleja märgib, et peamised erinevused võrreldes Saksamaa ja Itaalia olukorraga on seadusega ettenähtud hüvitusmäära puudumine, võrku tarnimise eelisõiguse puudumine ja asjaolu, et taastuvelektrit müüakse hulgiturul sama hinnaga nagu tavaelektrit.

([9]) Juhtum COMP/M.4110, E.ON/ENDESA, 25.4.2006, punkt 10, lk 3.
([10]) Juhtum COMP/M.3696, E.ON/MOL, 21.1.2005, punkt 223, juhtum COMP/M.5467, RWE/ESSENT, 23.6.2009, punkt 23.
([11]) Vt juhtum M.8660, Fortum/Uniper, 15.6.2018, punkt 18. Vt ka COMP/M.7927, EPH/ENEL/SE, punktid 9–12; COMP/M.6984, EPH/Stredoslovenska Energetika, punkt 15; M.3268, Sydkraft/Graninge, punktid 19–20.
([12]) Vt juhtum M.8660, Fortum/Uniper, 15.6.2018, punkt 18. Vt ka COMP/M.7927, EPH/ENEL/SE, punktid 9–12; COMP/M.6984, EPH/Stredoslovenska Energetika, punkt 15; M.3268, Sydkraft/Graninge, punktid 19–20.
([13]) ELT L 114, 26.4.2012, lk 21, punktid 36–40.
([14]) ELT L 271, 5.10.2012, lk 4, punktid 46–50.
([15]) ELT L 12, 17.1.2018, lk 53, punktid 19–23.
([16]) Vt juhtum M.8660, Fortum/Uniper, 15.6.2018, punkt 18.

(23) Ühinemisotsuses Fortum/Uniper ([17]) tuletas komisjon meelde, et Põhjamaade asjaomane tooteturg hõlmab nii elektrienergia tootmist kui ka hulgimüüki, olenemata tootmisallikatest ja kauplemiskanalitest, ning kahepoolsete lepingute alusel ja Põhjamaade elektribörsil Nord Pool müüdavat elektrienergiat.

(24) Seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiaga hõlmab taotlus avamere tuuleparke Horns Rev 3, Vesterhav Syd, Vesterhav Nord ja Kriegers Flask ning tulevasi tuuleparke, sealhulgas avamere tuuleparki Thor. Kõikide asjaomaste toetuskavade kohta võeti vastu komisjoni otsused, milles kinnitati nende kokkusobivust ELi riigiabi eeskirjadega ([18]).

(25) Lisaks on tuuleenergia tootmise toetused vähenenud miinimumini suurenenud konkurentsi tõttu tootmise valdkonnas. Taani energiaamet korraldas kõigi eespool nimetatud tuuleparkidega seoses avatud hanke taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmiseks. 2015. aastal korraldatud Horns Rev 3 (400 MW) hankes oli pakkujaid neli, 2016. aastal toimunud Kriegers Flaki (600 MW) hankes seitse ja 2016. aasta Vesterhav Nord/Sudi (350 MW) hankes kolm.

(26) Enne hankemenetlusi toimub riskimaandamine ning Taani ametiasutustel on nüüd turust parem arusaam ja nad on loonud tõelise turudialoogi.

(27) Märgatavalt on vähenenud ka taastuvenergial põhinevate tehnoloogiate, nagu avameretuulikute või päikesepaneelide kogukulud. Sellest tulenevalt osutus 2010. aastal avamere tuulepargi Anholt puhul edukaks pakkumine 105 ööri/kWh, samas kui 2016. aasta avamere tuulepargi Kriegers Flak puhul oli edukas pakkumine 37 ööri/kWh.

(28) Taani kavatseb ka luua kolm uut suuremahulist avamere tuuleparki. Esimese avamere tuulepargi võimsus on ligikaudu 800 MW ja ülejäänutel vähemalt 800 MW. Taani energiaamet teeb pakkumissüsteemide raames iga tulevase avamere tuulepargi kohta pakkumuse esitamise ettepanekud.

(29) Sarnaselt Madalmaade elektrienergia tootmise ja hulgimüügi suhtes rakendatavat erandit käsitlevale komisjoni rakendusotsusele (EL) 2018/71 ([19]) märgib komisjon, et toetuste eraldamine on konkurentsile avatud võistupakkumise kaudu, mis distsiplineerib taastuvenergia tootjate tarnepoliitikat. See teeb Taani tava- ja taastuvelektri tootmise (taotluses hõlmatud avamere tuuleparkide puhul) konkurentsi poolest võrdseks.

(30) Direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõikes 1 sätestatud tingimuste hindamise eesmärgil ja ilma et see piiraks konkurentsiõiguse kohaldamist, leiab komisjon, et asjaomane tooteturg on eranditaotluses käsitletava nii tavapärastest energiaallikatest kui ka avamere tuuleparkides elektri tootmise ja hulgimüügi turg, mis hõlmab energiaostulepinguid.

([17]) Vt juhtumid M.8660 Fortum/Uniper, 15.6.2018, punkt 18, ja juhtumid COMP/M.7927 – EPH/ENEL/SE, punktid 9–12; COMP/M.6984, EPH/Stredoslovenska Energetika, punkt 15; M.3268, Sydkraft/Graninge, punktid 19–20.

([18]) Juhtumid SA.40305, SA.43751, SA.45974 ja SA.57858.

([19]) Vt komisjoni 12. detsembri 2017. aasta otsus (EL) 2018/71 Madalmaade elektri tootmise ja hulgimüügi vabastamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL (milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ) kohaldamisest (ELT L 12, 17.1.2018, lk 53), punkt 21.

3.2.2. Geograafilise turu määratlus

(31) 2006. aastal määratles komisjon ühinemisotsuses ([20]) kaks eraldi geograafilist elektrienergia hulgimüügi turgu: Ida-Taani turg (edaspidi „DK2“) ja Lääne-Taani turg (edaspidi „DK1“), sest toona puudus kahe Taani pakkumispiirkonna (ehk hinnapiirkonna) vahel otseühendus. Komisjon jõudis samale järeldusele 2018. aastal juhtumit *DE/DK võrkudevaheline ühendus* käsitlevas otsuses ([21]).

(32) 2014. aastal uuris Taani konkurentsinõukogu virtuaalseid elektrijaamu käsitlevas otsuses ([22]) Taani elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turgu. Selle otsusega tunnistas Taani konkurentsinõukogu kehtetuks varasemad kohustused, mille Elsam A/S oli võtnud 2004. aastal Elsam A/S ja Nesa A/S ühinemisel. Taani konkurentsinõukogu toetas osaliselt seda, et geograafiline turg on suurem kui DK1. DK1 on ülekandeühenduste kaudu ühendatud Norra, Rootsi ja Saksamaaga. Tegeliku elektri hulgimüügihind DK1 turul erines 2013. aastal kõigi ühendatud hinnapiirkondade hinnast vähem kui 10 % puhul tundidest. Enamikul tundidel oli DK1 hulgimüügihind võrdne vähemalt ühe ühendatud hinnapiirkonna hinnaga, mis toetas Lääne-Taanist laiemat geograafilise turu ulatust. Siiski jäi küsimus, kas geograafiline turg on laiem kui Lääne-Taani, lahtiseks. Taani konkurentsinõukogu ([23]) märkis 2019. aastal, et elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turg on ulatuselt üleriigiline, kuid jättis lahtiseks küsimuse, kas määratleda geograafiline turg laiema või kitsamana. See järeldus põhines järgmistel varasematel juhtumitel: 1) *otsus M.8660 Fortum/Uniper*, milles komisjon tegi järelduse üleriigilise turu olemasolu kohta Rootsis; 2) *otsus M.3268 Sydkraft ja Graninge*, milles komisjon leidis, et Rootsi on Soome ja Taani turust eraldiseisev turg ainult tähtsusetu arvu tunde, mis viitas sellele, et elektrienergia hulgiturg oli ulatuselt laiem kui üleriigiline, ning 3) Taani konkurentsinõukogu *virtuaalelektrijaamu käsitlev otsus*, milles konkurentsinõukogu leidis viiteid, et Taani elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turu suundumuste tõttu on geograafiline turg suurem kui DK1. Taani ja naaberriikide vahelist ülekandevõimsust on alates 2006. aastast oluliselt suurendatud. Nimelt on kasutusele võetud Skagerraki (Norra), Kontiskani (Rootsi) ja Konteki (Saksamaa) võrkudevahelised ühendused või neid laiendatud. 2019. aastal hakkas tööle võrkudevaheline ühendus COBRAcable (Madalmaadega). Taanis ühendab riigi lääne- ja idaosa nüüd Suur-Belt.

(33) Taotleja esitatud tõenditest ([24]) nähtub suurenev hinnakorrelatsioon Ida- ja Lääne-Taani vahel ning ka naabruses asuvate Rootsi, Norra ja Saksamaa hinnapiirkondadega (SE3, SE4, NO2 ja DE). Näiteks oli DK1 piirkonnas hind ühe teise piirkonnaga (DK2, SE3, SE4, NO2 ja DE) sama 2013. aastal 91,7 % ajast ja 2018. aastal 96,3 % ajast; DK2 puhul olid need näitajad 2013. aastal 97,8 % ja 2018. aastal 98,6 %. Seevastu tundide arv, mille jooksul DK1 piirkonnas oli teistest piirkondadest erinev hind, vähenes 2013. aastast 2018. aastani 8,3 %-lt 3,7 %-le; DK2 puhul langes protsent 2,2 %-lt 1,4 %-le.

(34) Energineti andmetel on Taanil naaberriikidega loodud võrkudevahelistes ühendustes väga suur võimsus, moodustades ligikaudu 90 % Taani siseriiklikust tippkoormusest. Taani tihe ühendatus naaberriikidega tähendab, et Taanis on elektrienergial erinev hetketuru hind vaid ligikaudu 10 % ajast. Ülejäänud ajal on hulgihind sama kui Norras, Rootsis või Saksamaal.

(35) 2019. aastal oli Ida-Taani (DK2) ja Saksamaa vahelise rahvusvahelise ühenduse vaba kauplemisvõimsus ekspordi suunal 90 % ja impordi suunal 95 % ühenduse koguvõimsusest. Ülejäänud välisühenduste vaba kauplemisvõimsus ekspordi suunal moodustas 60–88 % võrkudevahelise ühenduse koguvõimsusest. Lääne-Taani (DK1) ning Norra ja Rootsi vaheline kauplemisvõimsus oli 2019. aastal väiksem kui 2018. aastal. Samas oli mõlema Taani

([20]) Komisjoni 14. märtsi 2006. aasta otsus 2007/353/EÜ, millega kuulutatakse koondumine ühisturu ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga kokkusobivaks (juhtum nr COMP/M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2) (ELT L 133, 25.5.2007, lk 24), punktid 258–260.

([21]) Kokkuvõte komisjoni 7. detsembri 2018. aasta otsusest Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 102 ja EMP lepingu artikli 54 kohase menetluse kohta (juhtum AT.40461 – DK/DE võrkudevaheline ühendus) (ELT C 58, 14.2.2019, lk 7), punktid 49–50.

([22]) Taani konkurentsinõukogu, DONG Energys anmodning om ophævelse af VPP tilsagn, 2014: https://www.kfst.dk/media/13295/20140528-ikkefortrolig-afgoerelse-dong.pdf.

([23]) Taani konkurentsinõukogu 25. juuni 2019. aasta otsus; https://www.kfst.dk/media/54483/20190625-fusion-se-eniig.pdf.

([24]) Vt taotlus, punktid 94–97.

pakkumispiirkonna ja Saksamaa vaheline kauplemisvõimsus suurem. Ühenduse COBRAcable vaba kauplemisvõimsus ekspordi ja impordi suunal moodustas 2019. aastal 87 % võrkudevahelise ühenduse koguvõimsusest.

(36) Komisjon täheldab, et mõlemale piirkonnale on väljastpoolt kehtestatud hinnapiiranguid: DK1 piirkonnal on samad hinnad kui teistel piirkondadel 89,3 % tundidest ja DK2 piirkonnal 98,4 % tundidest. Võrdluseks, ühinemisotsuse *Fortum/Uniper* punktis 28 järeldas komisjon, et neli Rootsi pakkumispiirkonda moodustavad ühtse geograafilise turu, sest neil on sama hind 89,7 % tundidest. Komisjon märgib ka, et taotleja sõnul tegutseb nii DK1 kui ka DK2 turul neli suurimat ettevõtjat, kelle turuosa on suurem kui 10 %.

(37) Direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõikes 1 sätestatud tingimuste hindamise eesmärgil ja ilma et see piiraks konkurentsiõiguse kohaldamist, leiab komisjon, et nii tavapärastest kui ka taotluses käsitletavatest taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmise ja hulgimüügi asjaomase geograafilise turu (mis hõlmab energiaostulepinguid) ulatuse võib jätta lahtiseks, nii juhul, kui DK1 ja DK2 piirkonnal on eraldi turg kui ka siis, kui tegemist on ühtse riikliku Taani turuga.

3.2.3. Turuanalüüs

(38) Kõik elektrienergia tootmise osakaaluga seotud turuosade arvutused ja viited põhinevad taotlejalt saadud teabel.

(39) Komisjon võtab oma analüüsis arvesse mitut tegurit. Turuosad on küll tähtsad, kuid arvesse võetakse ka naaberriikide tootjate avaldatavat konkurentsisurvet ja taastuvenergia võimsusega seotud hangetes osalevate pakkujate arvu.

(40) Taani elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turul on praegu kolm peamist osalejat, kelle suhtes kehtivad direktiivi 2014/25/EL kohaselt riigihanke-eeskirjad. Need on Ørsted A/S (edaspidi „Ørsted“) (50,1 % kuulub Taani riigile), Vattenfalli Taani tütarettevõtja Vattenfall AB (edaspidi „Vattenfall“) (kuulub täielikult Rootsi riigile) ja HOFOR Energiproduktion A/S (edaspidi „HOFOR“), mis kuulub Kopenhaageni vallale.

(41) Praegu kaupleb Nord Pooli börsil 18 Taani ettevõtjat. Enamik neist ettevõtjatest, nagu Danske Commodities ja Centrica Energy Trading, ei ole direktiivi 2014/25/EL kohaselt avalikud ettevõtjad.

(42) 2018. ja 2019. aastal oli Ørstedi turuosa DK1 ja DK2 kombineeritud turul (tootmise poolest) vastavalt [20–30] % ja [10–20] %, Vattenfalli turuosa oli [5–10] % ja [10–20] % ning HOFORi turuosa oli [0–5] % ja [0–5] %. Nende ettevõtjate suuremad konkurendid, kelle suhtes ei kohaldata riigihanke-eeskirju, on Vindenergi Danmark (turuosad [40–50] % ja [40–50] %) ning Energi Danmark ([10–20] % ja [10–20] %). DK1 ja DK2 turul olid turuosad valdavalt samas vahemikus (Ørsted [20–30] % DK1 turul ja [10–20] % DK2 turul 2018. aastal, [20–30] % DK1 turul ja [10–20] % DK2 turul 2019. aastal, Vattenfall [5–10] % DK1 turul ja [0–5] % DK2 turul 2018. aastal, [10–20] % DK1 turul ja [0–5] % DK2 turul 2019. aastal, HOFOR [0–5] % DK1 turul ning [5–10] % DK2 turul 2019. aastal). Kui asjaomane geograafiline turg on Taanist laiem, oleksid need turuosad väiksemad.

(43) Import ja eksport on Taani elektrituru väga tähtis osa. 2018. ja 2019. aastal oli elektritarbimine ligikaudu 33,5 TWh. Import moodustas 2018. aastal ligikaudu 45,6 % kogutarbimisest, samas kui riigi toodang kattis 2018. aastal 41 % ja 2019. aastal 48 % tarbimisest. Ka eksport on märkimisväärne, moodustades 2018. ja 2019. aastal 73 % ja 62 % Taani elektrienergia toodangust.

(44) See näitab, kui suurel määral on Taani elektriturg integreeritud laiemasse geograafilisse turgu, ja sellest tulenevat konkurentsisurvet, mida eelkõige, kuid mitte ainult naaberriikide elektrienergia tootjad avaldavad Taani tootjatele piiriüleste võrkudevaheliste ühenduste kaudu.

(45) Põhjamaade hulgimüügi hetkehinnad määratakse Nord Pooli börsil. DK1 ja DK2 hetketuru keskmine tunnihind oli 2019. aastal vastavalt 38,50 ja 39,84 eurot/MWh, mis on mõlemas piirkonnas 2018. aastaga võrreldes 13 % langus. Süsteemihind oli 2019. aastal 38,94 eurot/MWh. Põhjamaade süsteemi hind on fiktiivne hetkehind, mis oleks tekkinud, kui Põhjamaad oleks üks pakkumispiirkond. DK1 turul on tavaliselt madalamad hinnad kui DK2 turul, sest DK1 turul on suhteliselt suur ülesseatud tuulevõimsus, mis aitab hindu alla suruda. 2019. aastal oli keskmine hetkehind Norras 39,28 eurot/MWh, Saksamaal 37,68 eurot/MWh ja Rootsis 38,79 eurot/MWh, mis on väga sarnane DK1 ja DK2 turu hinnaga.

(46) Taanis kaubeldakse ligikaudu 6 % elektrienergiaga Euroopa ühtsel päevasisesel turul Xbid. Päevasisene turg põhineb pidevkauplemisel pakkumishinnaga, erinevalt järgmise päeva turust, mis on enampakkumispõhine ja ühe kliiringhinnaga. Päevasisest turgu kasutatakse tarbimis- ja tootmiskavade kohandamiseks seoses muu hulgas portfellide tasakaalu taastamisega. See tähendab, et iga tunni hind päevasisesel turul algab hetkehinnast ja liigub seejärel üles või alla, kui kauplemisajal on ettenägematuid sündmusi. DK1 päevasisesel turul oli aasta keskmine hind 2019. aastal 35,1 eurot/MWh. DK2 turul oli see 36,7 eurot/MWh. 2018. aastal oli keskmine hind DK1 turul 40,4 eurot/MWh ja DK2 turul 41,9 eurot/MWh.

(47) Taotluses esitatud arvutustest ([25]) ilmneb ka, et DK1 ja DK2 turu hinnad on valdava osa ajast samad nagu ühes või mitmes naaberhinnapiirkonnas. 2018. ja 2019. aastal olid hinnad DK1 turul samad nagu piirkonna teises hinnapiirkonnas (DK2, SE3, SE4, NO2 ja DE) 94,8 % ja 96,3 % ajast; hinnad DK2 turul olid samad nagu piirkonna teises hinnapiirkonnas (DK1, SE3, SE4, NO2 ja DE) 98,8 % ja 98,6 % ajast. Ühtlasi on korrelatsioon kahe Taani piirkonna ning Põhjamaade süsteemi ja Saksamaa hulgimüügihinna vahel üsna suur, olles perioodil 2017–2018 vahemikus 64–83 %.

(48) Taanil on naaberriikidega loodud võrkudevahelistes ühendustes väga suur võimsus, moodustades ligikaudu 90 % Taani siseriiklikust tippkoormusest. Taani tihe ühendatus naaberriikidega tähendab, et Taanis on DK1 ja DK2 turu elektrienergial erinev hetketuru hind vaid ligikaudu 10 % ajast. Ülejäänud ajal on hulgihind DK1 ja DK2 turul sama kui Norras, Rootsis või Saksamaal.

(49) Komisjon leiab, et need elemendid viitavad Taani elektrihindade väga tugevale lähenemisele Põhjamaade ja Saksamaa hindadele.

3.2.4. Kokkuvõte

(50) Taotluse järgi on võrgustiku sektori hankijatel Taani elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turul piiratud turuosa.

(51) Elektrienergia impordi ja ekspordi kõrge tase võrreldes Taani elektrienergia tootmisega ning naaberriikidega jagatav ülekandevõimsus viitavad, et Taani elektrienergia tootmise ja hulgimüügi turg on suures osas integreeritud laiemasse, riikidevahelisse turgu. Isegi kui geograafiline turg ei ole tingimata riikidevaheline, avaldab elektrienergia import Taani igal aastal märkimisväärse arvu tundide jooksul ikkagi konkurentsisurvet Taani elektrienergia hulgimüügihindadele.

(52) Seda kinnitavad ka taotleja esitatud andmed hulgimüügihindade kohta, mis näitavad, et Taani hinnad on väga sarnased kogu Nordpooli ja Saksamaa hindadega.

(53) Käesoleva otsuse eesmärk on teha kindlaks, kas elektrienergia tootmise ja hulgimüügiga seotud tegevused on avatud konkurentsile (vaba juurdepääsuga turgudel) sellisel määral, et ka direktiivis 2014/25/EL sätestatud üksikasjalike hanke-eeskirjadega seotud korra kohaldamiseta on tagatud, et asjaomaste tegevuste puhul vajalikud riigihanked korraldatakse läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, mis tugineb kriteeriumidele, mis võimaldavad võrgustiku sektori hankijal kindlaks teha majanduslikult kõige soodsama lahenduse.

([25]) Vt taotlus, punkt 95.

(54) Eespool vaadeldud aspekte arvesse võttes võib komisjon järeldada, et tavapärastest energiaallikatest ja avamere tuuleparkides elektrienergia tootmine ja hulgimüük, mille puhul Taanis kasutatakse hankemenetlust, on otseselt avatud konkurentsile turul, millele juurdepääs ei ole piiratud direktiivi 2014/25/EL artikli 34 lõike 1 tähenduses.

4. **JÄRELDUS**

(55) Käesoleva otsuse kohaldamisel ja ilma et see piiraks konkurentsiõigust, tuleneb põhjendustest 11–53, et tavapärastest energiaallikatest ja avamere tuuleparkides elektrienergia tootmine ja hulgimüük, mille suhtes kehtib Taanis hankemenetlus, on avatud konkurentsile turul, millele juurdepääs ei ole piiratud direktiivi 2014/25/EL artikli 34 tähenduses. Seega ei tuleks jätkata direktiivi 2014/25/EL kohaldamist lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada seda tegevust Taanis.

(56) Direktiivi 2014/25/EL kohaldamist tuleks jätkata lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada tegevusi, mis on taotlusest nimelt välja jäetud.

(57) Käesolev otsus lähtub 2021. aasta oktoobrist 2022. aasta märtsini kehtinud õiguslikust ja tegelikust olukorrast, nagu seda on kirjeldatud taotlejate esitatud teabes. Otsuse võib läbi vaadata, kui õigusliku või tegeliku olukorra olulise muutumise tõttu ei ole direktiivi 2014/25/EL artikli 34 kohaldamise tingimused enam täidetud.

(58) Tuletatakse meelde, et direktiivi 2014/23/EL ([26]) artikliga 16 nähakse ette erand nimetatud direktiivi kohaldamisest hankija väljastatud kontsessioonide puhul, kui liikmesriigis, kus kontsessiooni täidetakse, on vastavalt direktiivi 2014/25/EL artiklile 35 tuvastatud, et kontsessiooniga hõlmatud tegevus on otse avatud konkurentsile kooskõlas direktiivi 2014/25/EL artikliga 34. Kuna järeldati, et taotluses käsitletav elektrienergia tootmine ja hulgimüük on konkurentsile avatud turul, millele juurdepääs ei ole piiratud, jäetakse nende tegevuste Taanis täitmise võimaldamiseks sõlmitud kontsessioonilepingud välja direktiivi 2014/23/EL kohaldamisalast.

(59) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas riigihangete nõuandekomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Ainus artikkel

Direktiivi 2014/25/EL ei kohaldata võrgustiku sektori hankijate sõlmitud lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada tavapärastest ja taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmist ja hulgimüüki Taanis ning mis on hõlmatud direktiivi 2014/25/EL artikli 35 lõike 1 kohaselt esitatud taotlusega.

Käesolev otsus on adresseeritud Taani Kuningriigile.

Brüssel, 26. juuli 2022

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Thierry BRETON

([26]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. *aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta* (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).